

4.2. Приоритетна ос 2: Околна среда – Устойчиво използване и опазване на природните ресурси и околната среда и подобряване на ефективното управление на риска в трансграничния регион

Главни цели

- Да осигури ефективно опазване и експлоатация на природните активи на региона чрез съгласувани системи за съвместно управление.
- Да увеличи информираността за опазването и управлението на околната среда в трансграничния регион
- Да защитава местното население, бизнеса, околна среда и инфраструктура от потенциално катастрофални последици от естествени и причинени от човешка дейност кризи чрез съвместни предпазни действия и служби за реагиране при извънредни ситуации в целия граничен регион.

Опазването на природната среда представлява основно условие за която и да е било човешка дейност. Трансграничните връзки и отношения на всички нива трябва да станат по-интензивни, за да се справят ефективно със съхранението и опазването на околната среда, включително опазване от естествени (напр. наводнения, ерозия) и технически рискове (напр. замърсяване на водата и въздуха, разливане на химикали и др.) и съвместни бързи реакции в извънредни ситуации. Това ще допринесе за поддържането и увеличаването на качеството на живот и увеличаването на привлекателността на избираемата област по програмата.

(Важно!: Управлението и преработката на отпадъци и отпадни води в граничния регион се подкрепя от Секторната оперативна програма „Околна среда” и те не са включени в настоящата програма).

Ключови области на интервенция

1. Разработване на съвместни системи за управление за опазване на околната среда
2. Изграждане на съвместна инфраструктура и създаване на съвместни служби за предотвратяване на естествени и причинени от човешка дейност кризи, включително съвместни служби за реагиране при извънредни ситуации

Двете ключови области на интервенция отговарят на потребностите свързани с опазването на околната среда определени в SWOT анализа и допринасят за постигането на специфична цел № 3: Устойчивост на истинската стойност на природните ресурси в региона чрез разумна експлоатация и ефективно опазване на уязвимата околна среда, която е заложена в стратегията.

Дейности за разработването на съвместни системи за управление за опазване на околната среда ще бъдат съгласувани със СОП „Околна среда” на Румъния и България във връзка с мрежа Натура 2000 и с Регионалните ОПи на двете страни относно мерките, които трябва да се предприемат за развитие на туристическия бизнес в защитените зони.

Дейностите за защита от наводненията на река Дунав ще бъдат съгласувани със СОП „Околна среда” и РОП на Румъния за изпълнението на проекти свързани с 1) изграждането на инфраструктура за предотвратяване на естествени рискове в най-

уязвимите райони и 2) управление на риска от наводнения в рамките на избираемата област по програмата, а също с Българската ОПРР и НПРСР, която финансира инфраструктурата за защита от наводнения и свлачища, тъй като българската СОП „Околна среда” не разглежда въпроса за управление на наводненията .

Целеви групи по Приоритетна ос 2: лица, предприятия, НПО, публичен сектор и институции и организации на общността и др. в избираемата област по програмата. Целевите групи ще получат пряка полза от положителните резултати от интервенциите.

Ключова област на интервенция 1 - Разработване на съвместни системи за управление за опазване на околната среда

Обосновка

Природните активи на граничния регион представляват конкретни особености с характерни терени, които са местообитания за флора и фауна и които също така поддържат голямо население в градовете или селските райони от приблизително 5 милиона души. SWOT анализът подчертава, че тази среда е уязвима и се нуждае от защита. Действия в подкрепа или грижи за околната среда в региона са съсредоточени върху разнообразни области.

Река Дунав представлява общ коридор, който предлага много възможности за усилено сътрудничество по отношение на биоразнообразието. Спешно са необходими съвместни интервенции, които да се занимават със защитата на природната среда на реката. Управлението на околната среда в граничния регион е задача, която изисква сътрудничеството на съответните органи от двете страни на р. Дунав, и което ще бъде по-ефективно ако общи процеси, измервания и нормативни актове се изпълняват и хармонизират съвместно. Действията за наблюдение и оценка на екологичните рискове също така изискват общ подход.

Съхранението и опазването на Черноморския бряг и морското разнообразие са задачи, които също изискват сътрудничеството на съответните органи при предприемането на общи/съгласувани ефективни мерки. Повторното залесяване на обработваеми унищожени земи и възстановяването на защитни пояси в региона на Добруджа, в качеството си на главни дейности по отношение на процеса на обезлюдяване, трябва да бъдат съгласувани и взаимосвързани между различните отговорни органи. Сътрудничеството между съществуващи институционални рамки за опазване на околната среда, установяването на нови съвместни защитени зони и разработването на съвместни/ съгласувани планове за управление на защитените зони са особено съществени за интервенциите в тази ключова област.

За разширяване разбирането за опазването на околната среда и за намаляване рисковете за околната среда, които е много вероятно да се развият при насърчена икономическа дейност в избираемата област по програмата, съвместни процеси за увеличаване на информираността ще подсилят опазването и увеличаването на екологичните ресурси. Общи природни ресурси, които ефективно се използват и са защитени сега и в бъдеще, представляват една от предпоставките за устойчив растеж на избираемата област по програмата.

Индикативни дейности

Подобряване опазването и запазването на природата в трансграничния регион

- Сътрудничество между съществуващи институционални рамки (напр. природозащитни агенции, администрации на защитените зони) за поддържане на

устойчивостта на екосистемите и опазване на природата, трансграничен комплексен подход и свързването в мрежа;

- Разработване на съвместни/съгласувани планове за управление на защитените зони;
- Разработване на съвместни/съгласувани планове за управление на водите в речния басейн и на съответните документи/планове;
- Съвместно разработване и подобряване на инструменти и техники за поощряване на устойчива експлоатация на ресурсите;
- Съвместни изследвания на въздействието на изменението на климата върху региона и съвместни планове на действие за намаляването на това въздействие;
- Съвместни изследвания, свързани с увеличаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници;
- Подобрения/създаване на инфраструктура в защитените зони (напр. места за посетители) от общ интерес;
- Съвместни решения основани на действия за защита на биоразнообразието;
- Подкрепа за създаване на регионални центрове и лаборатории за наблюдение на околната среда (включително емисиите от парникови газове) и за улесняване на сътрудничеството между съществуващите агенции и институции в трансграничния регион;
- Изграждане на общи бази данни на природните активи на трансграничния регион и оценка на техните нива на риск;
- Съвместни научни изследвания, изобретения, събиране на данни, обмен на информация и ноу-хау относно опазването на природните ресурси на трансграничния регион

Подобряване на обществената информираност относно управление и опазване на околната среда

- Съвместни информационни кампании, относно опазването на околната среда и екологично-съобразно поведение: съвместни конференции, работни семинари, изложения, дву/многоезична рекламна литература;
- Съвместни трансгранични информационни кампании съсредоточени върху опазването на околната среда на региона, включително трансгранични и международни работни семинари за предотвратяване на екологични рискови и борба с предизвикателствата свързани с изменението на климата;
- Съвместни двуезични образователни програми за съхраняване на биоразнообразието и опазване на околната среда;
- Съвместни програми за обучение и увеличаване на осведомеността, които наблягат върху въпросите свързани с изменението на климата;
- Обучение за бизнесмени и лица предоставящи други услуги за това как могат да допринесат за подобряване на природните ресурси на регионите чрез оказване на по-голямо внимание при създаването и изхвърлянето на отпадъци на трансгранична основа.

Ключова област на интервенция 2 - Разработване на съвместна инфраструктура и услуги за предотвратяване на естествени и причинени от човешка дейност кризи, включително съвместни служби за реагиране при извънредни ситуации

Обосновка

За крехката околна среда в избираемата област по програмата заплахите могат да имат различен произход: природни (геологични, хидрометеорологични и биологични) или причинени от човешка дейност (екологична деградация и технологични рискове). Необходимо условие се явява разумната експлоатация и ефективното опазване от рискове.

Река Дунав, естествена преграда и главен транспортен коридор, разделя региона на две ясно очертани части, които са изложени на потенциално бедствени наводнения. Честите наводнения излагат на риск потенциала за икономическо развитие, населените места и културното наследство. Бедствията от наводненията през 2006 г. показаха, че общото предотвратяване и управление на наводненията е изключително предизвикателство в рамките на избираемата област по програмата. Съвместните интервенции в тази област ще целят да намалят риска, който реката представлява за икономиката и живота на хората, които живеят по бреговете ѝ. Също така са необходими неотложно съгласувани мерки и специални методики и предпазни схеми за намаляване на риска от наводнения за хората живеещи покрай притоците на р. Дунав, за ефективно справяне с риска от наводнения. Съвместни усилия са необходими за интегрирането в общ подход на всички съществуващи насоки и планове за действия и за общото изпълнение на устойчиво управление на екологичните рискове произтичащи от наводненията.

Сътрудничеството за намаляване на естествените рискове, готовността за извънредни ситуации и готовността за възстановяване представляват важни предизвикателства за трансграничния регион по време на следващия период. Те трябва да бъдат съчетани със съвместния контрол и превенция на прекомерната ерозия (особено ерозията на речните брегове и на бреговата линия) и със съвместната готовност за суши, наблюдение и управление (свързани с явлението обезлюдяване), които откриват широк кръг от положителни инициативи и дейности в областта на околната среда.

Тази ключова област на интервенция набляга върху интервенции, които могат да бъдат съвместно изпълнявани в граничния регион за намаляване на естествените заплахи (наводнения, свлачища, ерозия, човешки и животински болести) чрез съвместни стратегии и комплексни мерки.

От друга страна, регионът е претърпял няколко събития с трансгранично измерение (деградация на околната среда и технологични рискове), причинени от човешката дейност през последните десетилетия, които причиняват замърсяване, заразяване и унищожение на природните ресурси и на построените от човека съоръжения. Въздействието на промишленото замърсяване от отделяне на емисии в земята и въздуха вече са виновни за сериозното унищожаване на горите и водните пътища в региона. Нивото на риск от промишлени аварии и случайни изпускания и изтичания на опасни вещества се увеличи сериозно през последните години. За това съществува сериозна необходимост от съвместен отговор на тези заплахи и създаване на системи за природно и технологично предупреждаване и контрол и бърза реакция в извънредни ситуации.

За да се избегнат бъдещи катастрофи са необходими стабилни програми за дългосрочно управление на околната среда за цели райони. По тази ключова област се предвижда изготвянето на планове за съвместно управление при извънредни ситуации и бедствия. Намаляването на рисковете и заплахите ще изисква създаването или подобряването на ефективни системи за предупреждение и контрол и създаването на постоянни служби за бърза интервенция при извънредни ситуации. Само чрез

изпълнение на съвместни трансгранични дейности може да се постигне устойчиво управление на екологичните рискове, което е в съответствие с Европейската рамка за териториално планиране и Рамковата директива за водите на ЕС.

Дейностите ще бъдат съгласувани със СОП „Околна среда” и с интервенциите на ЕСФРСР във връзка с управлението на наводненията в най-уязвимите за наводнения райони, управление на риска в защитените зони, спиране на бреговата ерозия и защитаване на стойността на активите на крайбрежната зона и безопасността на жилищата в района. В допълнение към това, дейности в областта на управление на риска от наводнения ще бъдат съгласувани с Регионалната оперативна програма на Румъния, която ще подкрепи дейности за ефективно управление след наводненията посредством организирането на звена за спешна интервенция и осигуряването на тяхното подходящо финансиране на територията на всеки окръг.

Програмата очаква да бъдат разработени стратегически проекти, за да се осигури координация на възможните дейности и максималното въздействие в трансграничния регион.

Тъй като чистата и безопасна околна среда е задължително условие за устойчивото развитие на трансграничния регион, тази ключова област е предназначена да осигури значителни подобрения в представата за региона като място за живот и инвестиции.

Индикативни дейности

Съвместно предотвратяване на естествени и технологични рискове

- Сътрудничество на съществуващите институционални рамки за хармонизиране на дейностите в областта на предотвратяването на наводненията от река Дунав, както и на опазване на въздуха, водите и качеството на почвите;
- Сътрудничество на съществуващите институционални рамки за хармонизиране на дейностите и изпълнение на съвместни дейности в областта на опазването и възстановяването на Черноморското крайбрежие и намаляването на тежестта от замърсяване на Черно море;
- Изпълнение на интегрирани трансгранични системи за предотвратяване и управление на наводненията, развитието на зони за задържане на водата по р. Дунав
- Изпълнение на съвместни дейности за предотвратяване на наводненията по р. Дунав; оздравяване и залесяване на речните брегове,
- Разработване и разпространение на двуезични карти, справки и брошури относно предотвратяването на наводнения и опазването на околната среда, включително съвместни двуезични интернет страници;
- Изготвяне на съвместни подробни карти и бази данни, посочващи природните и технологични рискове, използването на земята за нуждите на регионални власти, екологични агенции и служби за спешна помощ;
- Създаване на съвместни структури за управление и технически системи за подсилване на сътрудничеството между съществуващите институционални рамки с цел хармонизиране на дейностите в областта на предотвратяването на наводнения и въпроси свързани със заразяване.
- Двуезични съвместни изследвания за контрол на бедствията, обмен на информация по въпроси от взаимен интерес, обмен на опит и знания в областта на ефективно предотвратяване и управление на риска в трансграничния регион

Съвместни дейности за ранно предупреждение и реагиране при извънредни ситуации

- Създаване и/или хармонизиране на съвместни системи за сигнализиране на предстоящи наводнения;
- Изпълнение на комплексен трансграничен контрол върху рисковете, произтичащи от аварии с участие на вещества, които са опасни за водите, и рисковете от заледяване на р. Дунав
- Закупуване на общо оборудване за измерване/наблюдение на екологичните параметри, напр. нива на емисии, чистота на водите, анализ на проби от почвите и водите и др., и съвместна оценка на резултатите;
- Разработване на изследвания и планове за съвместно ранно предупреждаване при бедствия, контрол и управление на извънредните ситуации, наблюдаване на обмена на най-добри практики; подготовка на планове за съвместно управление на кризи и бедствия;
- Инвестиране в развитието на трансгранична инфраструктура на регионално ниво с малък мащаб в областта на подготовката за извънредни ситуации;
- Подкрепа за изпълнението на съвместни проекти за прогнозиране на възможни кризи, напр. метеорологични служби, наблюдение на нивото на реката, наблюдение на климата на крайбрежието и др.;
- Сътрудничество сред предоставящите здравни услуги при спешни ситуации: съвместно закупуване и употреба на медицинско оборудване, планиране на съвместна инфраструктура за научни изследвания, създаване на електронна мрежа за действия в извънредни ситуации; създаване на съвместен пакет от здравни услуги при извънредни ситуации;
- Създаване на съвместни структури за спешни, непредвидени ситуации, които изискват бързо реагиране/интервенции в избираемата област по програмата (напр. транспортни произшествия, наводнения, пожари, бедствия и др.);
- Съвместни дейности с малък мащаб по почистване на р. Дунав;
- Съвместни изследвания и планиране, включително развиване на комуникационните връзки, съвместно наблюдение, превантивни интервенции;
- Съвместно обучение (включително двуезични умения) за персонала, който участва в бързото реагиране при дейности за извънредни ситуации/рискове;
- Предаване на информация между университети/институти за научни изследвания в околната среда и екологични органи в граничния регион/ органи за извънредни ситуации/бързи интервенции;
- Обмен на опит и най-добри практики между граничните екологични органи/органи за извънредни ситуации/бързо реагиране.

Индикатори за Приоритетна ос 2

Индикатори	Тип	Мярка	Базова линия 2007	Целева стойност 2015	Източник на информация
Приоритетна ос - Цел 1. Да осигури ефективно опазване и експлоатация на природните активи на региона чрез съгласувани системи за съвместно управление.					

Брой проекти разработващи съвместни системи за управление за опазване на околната среда	Краен продукт	Брой	0	30	Годишен доклад за изпълнение; Проучвания, изследвания; доклади за наблюдение, ЕИСУН; Доклади за оценка
Брой съвместни системи за управление, които са изпълнени	Резултат	Брой	0	20	
Приоритетна ос - Цел 2. Да увеличи информираността за опазването и управлението на околната среда в трансграничния регион					
Брой проекти увеличаващи информираността относно опазване и управление на околната среда	Краен продукт	Брой	0	100	Годишен доклад за изпълнение; Проучвания, изследвания; доклади за наблюдение, ЕИСУН; Доклади за оценка
Степента, в която избираемата област е обхваната от кампании за увеличаване на информираността	Резултат	%	0	70	
Брой хора, които имат полза от дейности за увеличаване на информираността относно опазване на околна среда	Резултат	Брой	0%	2,500,000 от които 1,250,000 мъже и 1,250,000 жени	
Приоритетна ос - Цел 3. Да защити местното население, бизнеса, околна среда и инфраструктура от потенциално катастрофални последици от естествени и причинени от човешка дейност кризи чрез съвместни предпазни действия и служби за реагиране при извънредни ситуации в целия граничен регион.					
Брой проекти допринасящи за предотвратяване на риска в трансграничния регион	Краен продукт	Брой	0	10	Годишен доклад за изпълнение; Проучвания, изследвания; доклади за наблюдение, ЕИСУН; Доклади за оценка
Брой проекти допринасящи за съвместно ранно предупреждаване и реагиране на риск при извънредни ситуации	Краен продукт	Брой	0	10	

Степента, в която Дунав е обхваната от съвместни системи за предотвратяване на наводнения в трансграничния регион	Резултат	%	0	70	
Степента, в която избираемата област е обхваната от системи за съвместно предотвратяване на риска	Резултат	%	0	30	
Степента, в която р. Дунав е обхваната от съвместни дейности за ранно предупреждение и извънредни случаи срещу наводнения	Резултат	%	0	70	
Брой партньорства създадени за дейности за ранно предупреждение и реагиране при извънредни ситуации	Резултат	Брой	0	10	

Целевите стойности определени за горепосочените индикатори ще отразят единствено приноса на интервенцията по програмата (ЕФРР и национален принос на Румъния и България). Източниците на информация са същите за всички индикатори (система за наблюдение на програмата).